

„אם המצב כאן אינו מוצא חן בעיניך — עזור לנו לשנות אותו!“ אומרת הכרזה הראשונה משמאל. הנישאת בידי אחד מחברי תנועת העולם הזה — כוח חדש, שהתייצב עם כמה מחבריו, במישמרת שקטה מול הקונסוליה הקנדית בתל-אביב. הכרזות, שהיו מופנות ליורדים, קראו: „הירידה היא בריחה!“ „אל תחליף את המדינה — החלף את המישטר!“ „כאן ארצה, כאן מאבקך!“ „אל תצביע ברגליים, הצבע בידיים!“ בין המפגינים: חברי מרכז תנועת העולם הזה — כוח חדש עורך-הדין אמנון זכרוני, ודויד ארנפלד.

קרנץ. בעשר השנים האחרונות עבד כ־ מולנן בחברת החשמל. עכשיו אינו רוצה להישאר בארץ. יש לו אח בקנדה. אחיו עבד בליינדן אשדוד. לפני שנה וחצי עזב את עבודתו, ירד לקנדה וכיום עובד שם במקצועו, ואף רכש לו מכונית פרטית. יוסף רוצה להצטרף לאחיו. אבל הוא לא יוכל לעשות זאת בזמן הקרוב. 6500 הלירות שחסר, ושבהם קיווה לקנות כרטיסי נסיעה לקנדה, נעלמו.

גם אנדרה פרץ הפקיד את כספו אצל קרנץ. גם הוא רוצה לרדת מישראל. „אני במקצועי נסגר, מכונאי, ספר, מלונאי. בכל אחד מהמקצועות האלה יש לי הכשרה. איתה אני עובד כיום: סוחר בנמל אשדוד. וגם בעבודה הזאת אין לי 24 ימי-עבודה בחודש. כשמגיע פרי לנמל שולחים לנו מיברקים, ואנחנו עובדים כמה ימים. ככה אני מסתובב כל היום: מהמרכז הביתה, ומהבית למרכז.“

הגבר הנאה, בן ה־21, המחייך גם כשהוא מדבר על דברים עצובים, מחכה רק לאגור מחדש את הכסף הדרוש לכרטיס. אחר כך — צרפת! לא שלא איכפת לו על המדינה, פשוט „אני חושב על העתיד שלי. על החיים שלי. ואז לא איכפת לי על האחרים.“

★ ★ ★

70 אסף בשנה

קרנץ ופרץ — הוותיק והחדש — אינם יוצאי-דופן באשדוד. אפשר לומר שהם אופייניים לציבור עצום. רינה גנון ובברט אפריאט, למשל (בתמונה: למעלה מ'ימין). הם עומדים, חבוקים, ומספרים שהיו מתחננים מחר — אילו היה לבברט כסף, הוא טכנאי בניין, חמש שנים בארץ, רשום מזה שישה חודשים בלישכת-העבודה, ללא תוצאות. היא פקידה בת 20, מחוסרת-עבודה. עלתה לארץ לפני שנה. מסכם ה' בתור: „אין לי כלום. זה כאילו הגעתי רק אמתיל מחוץ-לארץ. יותר גרוע, בעצם, כי הבגדים כבר קרועים.“

אפשר להציג לדוגמה גם את יוסף דודן, או רוזיה בוכבזה, או יהודה גבאי, או מרקו פרץ. צבא שלם של צעירים בעל־מקצוע, שהאבטלה מחרסמת את שריוני הרצון שהיה להם בעלותם ארצה. הם כולם מחכים לדבר אחד: לעונת-פרי טובה, שתאפשר להם לחסוך את דמי-הנסיעה ל' חו"ל.

הם העומדים מאחורי העובדה הסטטיסטית המחרידה, הקובעת כי מספר היורדים עולה כיום על מספר העולים. באופן רשמי, הסתכם מספר זה בחודש שעבר בכ־1000 אורחים, שהודיעו בצאתם את הארץ כי הם עוזבים אותה כמהגרים. אך לדעת מספר סוכני-נסיעות, המתמצאים בענייה זו, רק אחד מתוך חמישה או ששה יורדים מצהיר על כך, בצאתו את הארץ. פירוש הדבר: בשנה האחת הזאת עלול מספר היורדים להגיע ל־60 או 70 אלף איש.

מול המספר הזה כואב לזכור מספר אחר: למחרת מלחמת העולם השנייה, כאשר ישבו שרידי-השואה במחנות באירופה, ר' היישוב העברי דדש לפתוח את שערי הארץ, לעלייה, הציץ הנשיא טרומן לבריטניה, כי תרשה עלייתם של 100 אלף יהודים. האנגלים סירבו, וסירוב זה היה אחד הגורמים שדחפו למלחמת העצמאות. יכול מישוה לומר היום: אילו העניקו האנגלים 100 אלף סרטיפיקאטים לעלייה, לא היתה מדינת ישראל קמה. ועתה, ללא כל תגובה רשמית, יורדים מהמינהג הזאת 70 אלף איש תוך שנה אחת!

לברית-המועצות!

גיס, היה נהג שכיר באגד, עכשיו הוא פוטר.

הקרובים שהי אשתך הא עזרו לכם?

— הקרובים זה היה טוב ביום הראשון כשבאנו. פגשו אותנו, התנשקנו... הם חיים בעצמם בצניעות. אבא שלה מקבל פנסיה מהביטוח הלאומי. אחיה, כלומר

אשתי אמרה לי: „למה לך? היטלר לא בא אליכם למרוקו. מה אתה נוסע להסגין נגד הגרמנים?“ הלכתי. כי זה איכפת לי. צדק זה צדק, ולא חשוב אם פגעו בי או באחרים. **אין לך הרגשה שאתה בורח או עוזב?** לא.

אלברס דהאן

אתה מכיר צעירים שעזבו?

— קח את הבנות של מנהל-העבודה שי ספרתי עליה. אתה יודע איזה יופי, איזה שכל. שלוש בנות ובן. גמרו תיכון, למדו בטכניון. התכוונו להמשיך עוד. והנה, עזבו את הארץ.

אתה מכיר עוד?

— כן, הרבה. יש לי עוד חברים, גם כן עזבו. כולם רווקים. ארבעה חברים. הם בקנדה.

בעלי מקצוע.

— כולם בעלי מקצוע, וגם בעלי השכלה.

שמעת מהם אחרי שעזבו?

— כן, שלחו מכתבים. אמרו כדאי לכם לבוא. פה טוב. יש עבודה, אפשר להסתדר. אמרו אם לא רוצים להשתקע, בואו לשנה שתיים. תרגישו גוה. ואני תמיד חשבת: אני לא רוצה להגר.

ועכשיו אתה כבר רוצה להגר? — אני לא רוצה. אני מוכרח.

לי פה עבודה, אם הייתי יכול להתקיים, לא הייתי מציו להוציא את המלה הזאת מהפה. **אתה דתי?** לא.

אילו היית דתי — היית חושב אחרת?

— לא. דווקא אחי דתי, זה שבאמריקה. לא רק דתי, אלא מאגדת ישראל. הוא גם לא היה מסכים להיות פה בארץ. בשנה שעברה בא לביקור של חודשיים. הסתובב מספיק בכל הארץ. הוא לא היה מוכן ל' השתקע פה. כי כאן זה לא שאלה של דתי. זה שאלה של מחייה: אם יש לך עבודה ואתה יכול לפרנס את הבית. אתה מבין? כל השאלה היא כאן של עבודה.

זה כל מה שמעניין אותך בי חיים: עבודה, כסף? לא איכפת לך מה שקורה בארץ? הבעיות הפוליטיות, למשל.

— איכפת לי, איכפת לי מאד. רבתי הרבה בשביל הדעות הפוליטיות שלי. גם סבלתי

אסתר דהאן

בשבילהם. כי כאן יותר קל להיות מפא"י-ניק. אפילו עם אשתי יש לי ויכוחים.

אתה גם עשית משהו באופן מעשי?

— אתן לך דוגמה. כשאדוארד ביקר בי ארץ, אמרו שתהיה הפגנה בירושלים. נסעתי.